

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2022-11-23 | Årgång 9 | Nummer 11

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

Tack alla ni som kunde vara med på PCK-dagen den 27 oktober! Det blev verkligen en fin dag på alla sätt. Fantastiska föreläsare men också fantastiska och glada deltagare. Det är stort att kunna samlas i detta lite större format en gång per år och få se och känna det stora engagemanget för palliativ vård som finns inom alla olika vårdformer och yrkesgrupper. Läs gärna ett referat från dagen längre fram i Nyhetsbrevet. Nu laddar vi om inför nästa PKC-dag som blir redan den 12 maj 2023 och där symtomlindring står i fokus.

Samtidigt som du noterar nästa års PKC-dag i din kalender för 2023 så kolla gärna igenom kalendariet för att se vad du och dina kollegor skulle kunna vara intresserade av framöver. Om du vill hjälpa oss med att sprida information om det som PKC erbjuder så vore det en mycket värdefull insats.

I denna veckas Nyhetsbrev hittar du ett vetenskapligt referat skrivet av Ulrika Kreicbergs, som många av er vet är leg. sjuksköterska och professor i palliativ vård av barn och unga vid Marie Cederschiöld högskola. Ulrika är också en av medlemmarna av PKC:s vetenskapliga råd. Ulrika skriver i sitt referat om *Användandet av kommunikationsverktyg för att undersöka vad som är viktigt för syskon till barn med palliativa vårdbehov*.

Mer kunskap finns att hämta i Peter Strangs återkommande kunskapsdel i Nyhetsbrevet, som denna gång handlar om *Multisjuklighet och palliativ vård: fysiska aspekter*.

Trevlig läsning!

Bästa hälsningar,

Fredrik Sandlund
Verksamhetschef

Anmäl dig till kommande utbildningar!

Kommande utbildningar med platser kvar

Symptomkontroll i palliativ vård

Föreläsare: Linda Björkhem Bergman och Per Fürst, överläkare

De nödvändiga samtalen – läkare

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund och RCC Stockholm Gotland

De nödvändiga samtalen – alla yrkesgrupper

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Tema Cancer bjuder in till gemensam workshop

Riktas till medarbetare och chefer inom Tema Cancer, den specialiserade palliativa vården (ASIH/SPSV) och akutsjukvården

Omvårdnad och behandling vid maligna tumörsår

Föreläsare: Susanne Dufva, specialistsjuksköterska, Sårcentrum, SÖS

Smärta hos äldre och vid demens

Digital föreläsning för basal hemsjukvård och hemrehab, med Peter Strang som föreläsare. I samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum

Vågar vi tala om döden – får alla möjlighet att förstå och sörja?

Anordnas i samarbete med Forum Carpe

Tidigt palliativt förhållningssätt inom äldreomsorgen – hur gör man i praktiken?

Kostnadsfri heldag med aktuell praktisk kunskap

Ödem – att förebygga, identifiera och behandla

Riktas till den specialiserade palliativa vården som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

Utbildning av palliativa ombud

Föreläsare: Medarbetare PKC

Ledarskapsutbildning i palliativ vård för chefer inom kommun

Föreläsare: Charlotte Klinga

Kurs i palliativ medicin motsvarande B5-mål

Tvådagars kurs för ST-läkare

Kurs i palliativ medicin för invärtesmedicinska specialiteter motsvarande C5-mål

Heldagsutbildning i palliativ vård för ST-läkare

Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården

För sjuksköterskor som arbetar inom cancervården i Region Stockholm

Workshop om samtal och kommunikation för läkare inom

updraget läkarinsatser på särskilt boende

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

De nödvändiga samtalen – alla yrkesgrupper

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Palliativ vård – en introduktion

Föreläsare: Medarbetare PKC

Måltider vid livshotande sjukdom – patienters, närståendes och sjuksköterskors perspektiv

För basal hemsjukvård och hemrehabilitering i Region Stockholm

Workshop om samtal och kommunikation för sjuksköterskor inom kommunal vård och omsorg

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Närhet, intimitet och sexualitet vid livshotande sjukdom

För den specialiserade palliativa vården i Region Stockholm

PKC-dagen 27 oktober 2022 – kunskap, skratt och tårar

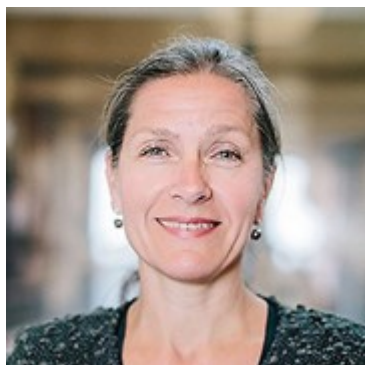
Drygt 800 personer samlades på PKC-dagen och som hade "Närstående i palliativ vård"

som tema. Läs Ulrika Edlunds, kommunikatör SLSO, referat om dagen på vår hemsida.

[Läs referatet](#)

Vetenskapligt referat av Ulrika Kreicbergs

Användandet av kommunikationsverktyg för att undersöka vad som är viktigt för syskon till barn med palliativa vårdbehov

Leg. sjuksköterska och professor i palliativ vård av barn och unga vid Marie Cederschiöld högskola.

Ulrika är också en av medlemmarna av PKC:s vetenskapliga råd. Ulrika skriver i sitt referat om användandet av kommunikationsverktyg för att undersöka vad som är viktigt för syskon till barn med palliativa vårdbehov. I denna studie undersöker Ulrika Kreicbergs och hennes medarbetare vad syskon till barn med palliativa vårdbehov (undantaget cancer) anser vara viktigt i deras liv, deras erfarenheter och deras känslor.

[Läs referatet här](#)

Vikten av ett tidigt palliativt förhållningsätt – en heldag för medarbetare inom kommunal vård och omsorg

Tidigt palliativt förhållningsätt inom äldreomsorgen
– hur gör man i praktiken?

Heldag
14 dec
Kl. 08:30 – 15:30

Plats:
Konferenslokal 7A Odenplan
Norr tullsgatan 6
113 29 Stockholm

Välkommen till en viktig och spännande dag som betonar vikten av att tidigare samtala

om viktiga framtidsfrågor med den äldre personen och dess närstående. Hur kan vi som är i vården i omsorgen bli bättre på detta och göra det till en god vana? Vad är det som gör att det blir av lite oftare? Möt intressanta föreläsare och ta med dig dina egna erfarenheter.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Tema Cancer, NKS, bjuder in till en fysisk workshop den 6 december

**Karolinska
Institutet**

KAROLINSKA
UNIVERSITETSSJUKHUSET

Som en fortsättning på den workshop som ägde rum i april bjuder Tema Cancer in till en uppföljande workshop den 6 december kl. 13-16. Inbjudna är medarbetare och chefer inom Tema Cancer, den specialiserade palliativa vården (ASIH/SPSV) och akutsjukvården. Workshopen kommer att innehålla goda exempel på samverkan, vad som hänt sen sist och högaktuella falldiskussioner!

[Läs mer och anmäl dig](#)

Ny utbildning för chefer inom kommunal vård och omsorg – pilot under våren 2023

 Palliativt kunskapscentrum
BESÖK STOCKHOLM

PKC lanserar en ny Ledarskapsutbildning i palliativ vård för chefer inom kommunal vård och omsorg!

Utbildningen vill bidra till att chefer står bättre rustade i sitt uppdrag att skapa goda förutsättningar för palliativ vård i den kommunala kontexten genom ny kunskap om och

färdigheter i ledarskap och palliativ vård. Teori varvas med praktiska övningar och reflektion. Mellan utbildningstillfällena får deltagarna utforska den egna verksamhetens förutsättningar att arbeta i enlighet med palliativt förhållningssätt genom att praktisk tillämpa olika verktyg och modeller. Sista utbildningstillfället ägnas åt presentation av eget förbättringsarbete.

Vi ser fram emot att genomföra denna pilotomgång – vi hoppas och tror att intresset kommer vara stort!

[Läs mer och anmäl dig](#)

Nya workshops om samtal med den äldre personen och närstående om framtida vård och behandling

Tycker du som läkare eller sjuksköterska att det kan vara svårt att ta upp frågor som rör framtida vård- och omsorg? Skulle du vara hjälpt av en struktur för att kunna öppna upp för samtal med den äldre och de närstående om deras önskemål och prioriteringar inför framtiden? Välkommen då till denna utbildning som vi testar under våren, i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund.

Vi vill under våren prova oss fram med workshops om samtal och kommunikation anpassade för kommunal vård och omsorg. Målgrupperna är inledningsvis läkare och sjuksköterskor som arbetar med äldre inom kommunal vård och omsorg. I dessa pilotomgångar är läkare och sjuksköterskor uppdelade.

Läs mer och anmäl dig via följande länkar:

[Workshop för läkare den 23 februari 2023](#)

[Workshop för sjuksköterskor den 23 mars 2023](#)

Digitala grundutbildningar i palliativ vård

Utbildningar anpassade för medarbetare med lite mindre erfarenhet av arbete med palliativ vård.

- **Symtomkontroll i palliativ vård**

Datum: 30 november, kl. 13.00–16.00

[Läs mer och anmäl dig](#)

- **Palliativ vård – en introduktion**

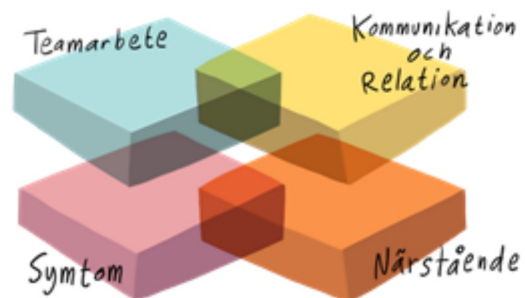
Datum: 7 mars, kl. 13.00–16.00

[Läs mer och anmäl dig](#)

- **Undersköterskans roll i palliativ vård**

Datum: 4 april, kl. 13.00–15.30

[Läs mer och anmäl dig](#)

Boktips:

Dödshjälparen – ny spänningsroman i palliativ miljö!

Peter Strang, professor emeritus i palliativ medicin och senior rådgivare vid PKC har tidigare skrivit en existentiell roman i sjukvårdsmiljö, "I skuggan av sommaren" (2017). Nu är han aktuell med en spänningsroman, "Dödshjälparen", som utspelar sig på ett fiktivt närsjukhus. Eftersom vissa patienter är svårt sjuka, är det inte konstigt att patienter avlider, men det börjar ske oväntade dödsfall och rykten uppstår. Är det någon som skyndar på dödsfallen och vilka är motiven i så fall?

Inspirationen till boken fick Peter Strang när han råkade läsa om oförklarliga dödsfall som skett inom sjukvården och där det till slut framkommit att någon förkortat patienters liv, ibland på patientens begäran, ibland av maktskäl eller till och med av ekonomiska skäl.

Boken är en eftertänksam spänningsroman där läsaren får ta del av Dödshjälparens innersta tankar och motiv, och på så sätt ställer boken en del existentiella frågor till läsaren.

Bokrelease!

**Tisdag 6 december i Stockholms sjukhems aula.
Mingel från kl. 16 och bokpresentation kl. 17.
Anmälan till peter.strang@ki.se senast 5/12.**

Foto: Yanan Li

Bokrelease den 6 december

Det finns möjlighet att delta i en Bokrelease på Stockholms Sjukhem (Mariebergsgatan 22 nära Fridhemsplan) den 6 december, med mingel, förfriskningar, möjlighet att köpa signerade böcker till releasepris och en kortare intervju kring hur boken kom till och om spännande frågor som dök upp när Peter gjorde research kring tidigare brottsfall. Förhandsanmälan (för att beräkna förfriskningar) sker till peter.strang@ki.se

Nästa PKC-dag blir den 12 maj

Från och med nästa år blir PKC-dagen på våren. Temat för nästa års PKC-dag är "Symtomlindring – en palliativ hörnsten".

Mer information kommer i nästa Nyhetsbrev.

Den multisjuka personen i palliativ vård – fysiska behov

Referat av Peter Strang
Professor emeritus, senior rådgivare PKC

Referat av artikeln: *Nicholson C. et al. Addressing inequity in palliative care provision for older people living with multimorbidity. Perspectives of community-dwelling older people on their palliative care needs: A scoping review. Palliative Medicine 2022 (in press, doi: 10.1177/02692163221118230)*

Multisjuklighet i ett palliativt perspektiv

Multisjuklighet definieras ofta som minst två kroniska sjukdomar (där minst en av sjukdomarna brukar innebära skörhet) och med den definitionen lever minst hälften av alla över 65 år med multisjuklighet. Det är förstås en bred definition, och eftersom en person kan ha två allvarliga kroniska sjukdomar och en annan har turen att ha två ganska milda sjukdomar, är inte gruppen homogen.

Ändå är begreppet viktigt för med ökande livslängd, kommer allt fler att drabbas av multisjuklighet och författarna till översiktsartikeln menar att allt fler av framtidens patienter som är i behov av palliativ vård kommer att vara multisjuka. När de samtidiga sjukdomarna är av svårare art, får de omfattande konsekvenser. Multisjuklighet förknippas med sämre livskvalitet, större sjukvårdsbehov och ökad förtida dödlighet.

Palliativa behov hos multisjuka

Eftersom den palliativa vården traditionellt har fokuserat på behoven hos personer med en tydlig sjukdom som cancer, KOL eller hjärtsvikt, har Nicholson och medarbetare i stället gjort en översiktsartikel om de multisjukas behov. I det här referatet avgränsar jag mig, av utrymmesskäl, till fysiska behov som författarna identifierat.

Smärta. Smärta är det symtom som rapporteras oftast i studier av multisjuka, ändå missas och underbehandlas smärta i många fall. Studier visar att otillräckligt behandlad smärta är ett av de största problemen i livets slutskede och en vanlig orsak till att boenden på sjukhem behöver skickas in till akutsjukhus.

Funktionsnedsättning/rörlighet. Det andra problemet som nämns i nästan alla studier är nedsatt rörlighet och problem med ADL. Den minskade rörligheten har enligt studierna många orsaker: otillräckligt behandlad smärta, andra ledproblem som stelhet, allmän svaghet, balansproblem och samtidig neurologisk sjukdom.

Andningsproblem är ett annat viktigt område hos multisjuka och samtidigt ett symtom där vården har en del brister. Patienterna får inte alltid tillräcklig hjälp och den grupp som är mest utsatt är personer med samtidig demens, enligt studierna. Personer som har en primär lungsjukdom som KOL som en del av sin multisjuklighet, har som regel fler oplanerade sjukhusbesök än övriga multisjuka.

”Smärta, minskad rörlighet, mag-tarmproblem, trötthet och hygien är några vanliga problemområden som påverkar livskvaliteten”

Mag-tarm problem. Detta område är stort och ibland ett område som vi i vården inte uppmärksammar tillräckligt. Hit hör ätsvårigheter och nutrition, förstoppning, illamående och kräkningar samt kontinens. Förstoppning är ett vanligt problem i all palliativ vård men problemet är särskilt stort hos de äldsta med multisjuklighet, eftersom de ofta är inaktiva, dricker ganska lite vätska, har samtidiga sjukdomar som bidrar till förstoppning (t.ex. stroke, demens, Parkinson, hypothyreos) och många har också en så kallad autonom dysfunktion vilket innebär att magsäcken tömmer sig långsammare och tarmarnas rörlighet är nedsatt. Detta ser man till exempel vid diabetes.

Trots att inkontinens är ett någorlunda vanligt problem hos äldre, multisjuka, uppmärksammas inte problemet i tillräcklig grad. Avföringsinkontinens skapar lidande på många plan, inklusive sociala handikapp, samt hudskador med sveda och obehag.

Trötthet (fatigue). Trots att så många som 80% av de multisjuka kan drabbas av någon grad av trötthet/ fatigue, uppmärksammas inte symtomet alltid eftersom man ibland utgår ifrån att äldre multisjuka ”ska” vara trötta. Symtomet är viktigt, eftersom det finns en del åtgärdbara problem till onormal trötthet. Hit hör orsaker som anemi, B-12 brist, odiagnostiserad hypothyreos och depression, för att ta några exempel.

Hygien. Hygienfrågor kan handla om kroppshygien såväl som munhygien. Hos äldre multisjuka personer med nedsatt immunförsvar, till exempel vid otillräckligt reglerad diabetes, kan bristande hjälp med hygien leda till symtomgivande svampinfektioner i underlivet, ljumskar och under bröstet och därmed sänka livskvaliteten. Munhygien är något som vården egentligen är medveten om, ändå uppmärksammas inte munhålan i tillräckligt hög grad.

Kognitiv svikt som orsak till fysiska problem. Trots att mer än hälften av boenden på

svenska Säbo har kognitiv svikt eller demens, uppmärksammas inte alltid den kognitiva svikten som en orsak till att de fysiska symtomen riskerar att försummas. En person med kognitiv svikt/ demens är inte lika bra på att uppmärksamma personalen när fysiska symtom föreligger, därför behöver personalen screena för fysiska problem.

”Mer än hälften av boenden på svenska Säbo har kognitiv svikt eller demens”

Diskussion

Även om samtliga av ovannämnda problem kan förekomma hos yngre patienter i palliativ vård med en namngiven sjukdom, är de betydligt vanligare hos äldre, multisyuka. Samtidigt är det större risk att vården och omsorgen missar dessa symtom och problem som många gånger bidrar till sämre livskvalitet. Morgondagens palliativa vård behöver i högre grad uppmärksamma den multisyuka äldre personen.

I denna sammanfattning har jag av utrymmesskäl begränsat mig till fysiska behov, men artikeln tar även upp andra områden av intresse som behovet av personcentrerad vård, behovet av framtidsplanering och framtidssamtal, behov på det psykologiska och sociala planet på grund av att man känner sig olycklig, ensam, ångestfylld eller deprimerad. Vidare tar artikeln upp behovet av att bibehålla sociala relationer och sammanhang, att bibehålla sin identitet och känna mening i sina liv. Det här är några av de frågor jag återkommer till framöver.

Referenser

Nicholson C. et al. Addressing inequity in palliative care provision for older people living with multimorbidity. Perspectives of community-dwelling older people on their palliative care needs: A scoping review. Palliative Medicine 2022 (in press, doi: 10.1177/02692163221118230)

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Upplands-Bro, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.siso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

[Tipsa en vän](#)

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

Palliativt kunskapscentrum
REGION STOCKHOLM